ANUL I, No. 3. LEI 5 EXEMPLARUL 12 Aprilie 1936

VESTITORII

Redactori: GH. I. CIOROGARU şi VASILE MARIN

APARIŢIA LA 1 ŞI 15 ALE FIECĂREI LUNI

ABONAMENTUL LEI 120 ANUAL

SOFISMA CEA MARE

...Vai, vouă, cărturarilor...

Mi-adue aminte de o înfruntare la care am fost supus acum câţiva ani. Era o înfruntare teologică — dar nu venea dela teologi, ci numai de la nişte «cărturari». Cari — ca unii ce pe toate le ştiu, sau cel puţin pe toate le pot judeca — isbutiseră să mă pună la perete. Nu m'am împotrivit. Ci am rămas acolo unde mă încolţiseră ei, cu capul plecat. Dacă nu chiar sub povara ruşinii, măcar sub apăsarea jalei. Jalea asta era pentru ei. Dar — de ce nu aş mărturisi-o — ea fusese cu alţi ani în urmă şi pentru mine.

*

Scriseseem cu, odată, în preajma unor Paşti, despre sărutarea lui Iuda. Şi mă nedumeriam asupra păcatului lui. Căci păcat era, fără îndoială. Dar păcat în care încolţea mântuirea. Căci dacă Iuda nu ar fi vândut, — atunci ce? Rămânea Cristos nedat călăilor lui? Atunci zadarnică era întruparea lui Dumnezeu fiul, şi zădărnicită iconomia mântuirii noastre. S'ar fi găsit altcineva care să-L vândă, sau altă cale a jertfirii Lui? Atunci ar fi greşit Cristos, care *ştia* că Iuda îl va vinde. Aşa, sau cam aşa, mă băteam cu cu gândurile, şi nu mă puteam descurca. Căci fără păcatul lui Iuda noi rămâneam văduviţi de mântuire. Şi totuşi trebuia să-l socotim vinovat. După care dreptate însă? După care dreptate, noi, — cari îi datorăm mântuirea? După care dreptate, Dumnezeu, — care îi datorează înfăptuirea hotărîrilor Lui?

*

Toată această înşiruire de judecăţi mi s'a aruncat, mai târziu, cu un alt prilej, împotrivă. Spunând unii: desigur, Iuda, care a fost poporul ales, a lipsit misiunii lui de a recunoaşte pe Messia — după ce l-a dat. Dar dacă l-ar fi recunoscut, nu era oare zădărnicită mântuirea noastră? Căci doară nu în întruparea lui Dumnezeu stă mântuirea, ci în jertfa lui. Dar atunci după care dreptate Iuda suferă, el ,al cărui păcat e însuşi instrumentul mântuirii. Asta şi altele ca asta mi s'au aruncat.

*

Fraţilor — sau nefraţilor, este cu totul greşită judecata aceasta: a voastră de azi; a mea de ieri. E greşită şi nici măcar nu e nouă. Au mai făcut-o şi alţii înaintea noastră — şi unii încă mari de tot. Dacă nu mă înşel, apoi tot aci bătea şi Origen când se întreba că de ce oare şarpele s'a îndreptat spre Eva, şi nu înspre Adam. Greşită, pentru că lucrurile stau altfel. Şi anume iată cum:

Iuda vânzătorul a păcătuit. Fără chip de îndoială. Putea să nu păcătuiască? *Putea.* Dar atunci — cum? Rămânea jertfa lui Cristos neîmplinită? Nu. Căci se găsea altă cale a jertfei. Va întâmpina vreunul că totuşi Dumnezeu *ştia* că Iuda va greşi? Asta e drept. Dar asta nu înseamnează că Iuda era predestinat păcatului. Ci numai că Dumnezeu, care le ştia pe toate, ştia şi acest lucru: că Iuda va păcătui. *Ştia;* dar *nu hotărîse* El. Iuda a păcătuit nu pentru că Dumnezeu hotărâse aşa. *Iuda a păcătuit din libera lui hotărîre.* Iar Dumnezeu a ştiut-o mai dinainte, pentru că Dumnezeu — la care nu există «mai dinainte» şi «mai pe urmă» — ştia chiar liberele hotărîri ale oamenilor, înainte ca aceştia să hotărască.

*

A, desigur, nimic nu se întâmplă în lumea aceasta fără voia lui Dumnezeu. Dar *e voia* lui *Dumnezeu ca anumite lucruri să se întâmple după voia oamenilor;* după voia lor slobodă; după judecata şi hotărîrea lor. Ce putem adăuga e doară că faptele fiecărui om în parte, ale unui anumit om, nu înseamnează ceva decât pentru el însuşi; pentru socoteala pe care o va da odată în faţa lui Dumnezeu; el neputând schimba cu nimic iconomia lumii aşa cum o vrea El; căci dacă ceva trebue să se întâmple, se va întâmpla; dacă prin tine, prin mine sau prin altul, e indiferent; sigur e numai că dacă voi lipsi tu dela îndatorirea ta, lipsa asta e numai a ta; în lumea lui Dumnezeu nu e lipsă, căci va sări altul să-ţi ia locul lăsat.

Iată dară: omul nu-şi poate turbura decât ordinea lui; pe a lui Dumnezeu — nu; dar pe a lui, *da;* pe a lui şi-o poate turbura; şi îşi poate pierde sufletul, adică mântuirea.

*

Şi aşa, *prin voia lui,* a păcătuit Iuda când a vândut pe Cristos; şi şi-a pierdut sufletul; şi e blestemat; şi se va chinui; în veac şi în veac, şi dincolo de veac. Aşa cum a hotărît Dumnezeu nu după voia Lui, ci după greul păcat a lui Iuda din Kerioth. Iar în potriva acestei hotărîri orice sucire de gând al «cărturarilor» noştri nu e numai joc van, ci păcat;

la grozava judecată a lui Dumnezeu noi neputând adăuga decât un supus: amin!

...adică: aşa să fie!

Asta e singura ieşire dreaptă din marea sofismă cărturărească.

Arvuna Învierii noastre

Învierea este a doua stare a celui căzut.
Sfântul Ioan Damaschin.

Nu-i îndestulase — pe fiii năpârcilor hrănite cu mană în pustie — uciderea celui drept.

Înţelepciunea celor fără-de-lege mai ceruse stăpânirii ostaşi ca să străjuiască mormântul; şi cu peceţi întăriseră piatra nădejdilor lor smintite...

Dar la plinirea vremii, Viaţa izvora din mormânt, făcându-se începătură celor adormiţi. Izvor al învierii noastre se făcuse, dar, mormântul nădejdilor neamului jidovesc.

De aproape două mii de ani Biserica lui Hristos cântă biruinţa Vieţii, provocând puterile — neputincioase — ale firii; provocând pe ucigaşi şi pe tăgăduitori:

Unde-ţi este, moarte, boldul? Unde, iadule, tăria? Sculatu-s'a Hristos şi tu te-ai surpat! Sculatu-s'a Hristos şi au căzut dracii! Inviat-a Hristos, să se bucure îngerii! Inviat-a Hristos şi viaţa viefuieşte! Inviat-a Hristos şi nici un mort nu mai este în mormânt!

Sau la adresa tăgăduitorilor îndrăciţi de două mii de ani:

Să spună Jidovii: în ce chip ostaşii, străjuind, au pierdut pe Împăratul; şi pentru ce piatra n'a păzit pe piatra vieţii? Sau pe cel îngropat să-l dea, sau celui ce a înviat să se închine împreună cu noi!

Învierea este a doua stare a celui căzut.

Învierea este începătura altei vieţi.

De aproape două mii de ani prăznuim noi sfărâmarea iadului, omorîrea morţii şi începătura altei vieţi. De aproape două mii de ani neamurile pământului care mărturisesc pe Hristos cel înviat îşi cântă, de Paşti, bucuria biruinţii. Şi tot de atâta vreme tăgăduitorii adevărului — duşmanii vieţii în Hristos — otrăvesc obştea noastră cu minciuna şi pecetluesc, de zor, mugurii vieţii, după porunca pe care o au ei dela tatăl lor diavolul (Ioan VIII—44).

Viaţa neamurilor creştineşti se desfăşoară sub două legi: sub legea veşniciei şi sub legea veacului. Şi adevărul vieţii noastre se judecă după răbojul pe care's crestate faptele noastre, după, sau în afara celor două legi.

Viaţa neamurilor se desfăşoară în veac. Insăşi făptura lui Hristos nu nesocoteşte, deloc, viaţa veacului: doar viaţa comunităţii de dragoste care e Biserica se desfăşoară în veac — cu toate că, în altă accepţiune a cuvântului, Ea depăşeşte veacurile, păşeşte graniţele istoriei.

Vă amintiţi că Evanghelia — vestea-bună adusă lumii celei ce era în întunerec şi în umbra morţii — dă sfaturi robilor: cum să se poarte cu stăpânii. Şi doar nu vom crede că robia este propovăduită de Evanghelie. Nu. Ea era — şi este încă — o stare de fapt, de care evanghelia ţinea seamă.

Vă amintiţi, apoi, că datoriile şi răspunderile conducătorilor (de societăţi omeneşti, de neamuri) sunt mult mai mari decât datoriile şi răspunderile creştinilor fără prea mari rosturi în viaţa neamurilor. Veacul — *cu stihiile şi cu blestemul lui — îşi are, aşadar, rost în judecarea faptelor celui ce, trăind în cer, activează pe pământ, înlăuntrul graniţelor firesti ale unei colectivităţi, — înlăuntrul unei fiinţe colective, care-l înglobează. Echilibrul vieţii noastre sufleteşti şi întreaga noastră seninătate, deci, stă în funcţiune de fericita împăcare a datoriilor faţă de veşnicie şi faţă de veac.*

Paştele anului 1936 ne află tari în credinţa noastră despre învierea morţilor. Că de nu este *înviere,* nici Dumnezeu nu este. *Dacă morţii nu vor învia, nici Hristos n'a înviat. Şi Hristos a înviat, cu adevărat, umplând de bucurie cerul şi pământul şi cele de desubt.*

Dar în credinţa faţă de a doua stare a neamului nostru, cum ne aflăm, oare, în ajunul Învierii? Neamul nostru, păstrător — de când a venit pe lume — ai credinţii în Hristos Dumnezeul nostru, cum s'arată astăzi, de Praznicul cel luminat?

Neamul, fraţilor mei, este, într'adevăr, «căzut». Căzut sub robia celui strem». Cei fără-de-lege — duşmanii de totdeauna ai neamurilor creştineşti — îi sapă mormântul. Peceţi au isbutit să pună gurii adevărului. Nădejdea lor e mare: sânt încredinţaţi că «viaţa în mormânt va zace» şi că piatra nădejdilor lor smintite o va ţine acolo. Încă şi ostaşi vor cere pentru desăvârşirea trebii lor celei de ruşine...

Dar la plinirea vremii *peceţile şi lanţurile vor cădea: arhanghel, în haine curate, va veni şi va prăvăli piatra. Şi va fi cutremur mare. Şi de frica lui se vor spăimânta hoţii şi «vor fi ca nişte morţi».*

Fi-va înviere neamului nostru? «Va fi cu adevărat; va fi înviere .Că drept este Dumnezeu». (Sf. Ioan Damaschin).

Arvuna acestei învieri? O avem de pe acum. Numai orbii n'o văd.

G. RACOVEANU

Invierea lui Hristos *(din Penticostar, Râmnic 1743)*

«Unde-ţi este, moarte, boldul? Unde, iadule, tăria? Sculatu-s'a Hristos şi au căzut dracii. Inviat-a Hristos şi se bucură îngerii. Inviat-a Hristos şi viaţa viefuieşte. Inviat-a Hristos şi nici un mort nu este în mormânt. Că Hristos sculându-se din mormânt, începătură este celor adormiţi».

(La slujba Învierii).

*

«Când te trăgeau spre cruce, aşa ai strigat, Doamne:

Pentru care lucru vreţi să mă răstigniţi, Jidovi? Căci am întărit pe slăbănogii voştri; am înviat pe morţii voştri, ca din somn. Pentru care lucru vreţi, dar, să mă omorâţi, Jidovi? Ci veţi vedea pe Hristos, pe care-l împungeţi acum, călcătorilor de lege!».

(La slujba din sfânta şi marea Vineri).

*

«Iuda cu adevărat este fiul viperelor celor ce au mâncat mana în pustie şi au cârtit asupra hrănitorului: că încă fiind în gurile lor bucatele, cleveteau asupra lui Dumnezeu, nemulţămitorii».

(La slujba din sfânta şi marea Joi).

Actualizarea românească a lui Hristos

Se întâmplă azi pe pământurile românești un fenomen unic, al cărui relief puțini îl înțeleg acum și a cărui perspectivă pentru viitor încă și mai puțini pot să o deosebească.

Se întâmplă azi pe pământurile românești faptul de suflet, în care stă răscrucea și semnul pentru orientarea în milenii a întregii omeniri.

Afirmația pare cel puțin îndrăzneață. Toată lumea s'a deprins cu supremația valorilor apusene și se iluzionează a crede în durata lor. Iar cei mai curagioși dintre Români abia dacă năzuesc să creadă că dincolo de coaja culturii noastre de opt decenii, mai sunt puteri ale etnicului românesc, care vor duce în câtăva vreme la forme *originale* ale culturii noastre. Atât. Asta e tot ce a putut să conceapă mai îndrăzneț actuala năzuință românească: originalitatea unei culturi românești, alături de alte culturi originale ale omenirii. Dar de o perspectivă de supremație a sufletului românesc peste toate celelalte suflete ale neamurilor, de o așezare cardinală a sufletului nostru, care va fi semn și îndrumare pentru căutarea altora, de o poziție de axă a sufletului românesc pentru orânduirea vârtejului sufletesc al omenirii, de această așezare de *învățători*, în care au stat până acum neamurile apusene, nici cei mai romantici dintre vizionarii noștri nu au îndrăznit să ne vorbească.

Și totuși noi îndrăznim să vorbim.

Să nu se ia ca trufie această afirmație a noastră. Noi suntem sacriți în toate atitudinile noastre și dacă facem această afirmație, nu o facem ca să ne înălțăm în gol, ci ca să ne smerim încăodată. Căci noi recunoaștem că orizonturile mari ce se deschid sufletului românesc, nu se deschid pentrucă *vrem noi* să le deschidem, pentrucă ne îndeamnă la ele mândria noastră românească, pe care — veți spune — elocotul excesiv al tinereții noastre o preschimbă totuși în trufie. Nu pentrucă vrem noi. Ci pentrucă vrea Dumnezeu. Pentrucă așa *s'arată semnele*. Și noi, cu voe sau fără voe, conștienți sau neconștienți de aceasta, vom trebui să urmăm semnelor, adică să ne integrăm în orânduirea mare a mersului lumii.

Să căutăm, deci, să descifrăm semnele, adică să deslușim înțelesurile care se arată din desemnul liniilor istoriei. Să începem prin ce e mai evident, prin ce e admis de toată lumea: prin ceea ce se numește «criza» actuală.

Criza aceasta, puțini o mai numesc azi economică. Cei cari o mai numesc sunt cei mai proști. Pentrucă nu există în mod real în lume o criză economică, adică o incapacitate a pământului de a hrăni oamenii. Ci există numai o incapacitate de rezolvare omenească a economicului, o inerție sufletească, închiderea unor anumite rezervorii sufletești generatoare, anchilozarea într'un schematism, împiedicarea și stagnarea vieții economice prin oameni. Acest schematism poate fi spart și izvoarele [illegible] să curgă, sufletele să se deschidă. Adică, criza «economică» ce stăpânește azi lumea, e în fond o criză sufletească. Ea depășește cu mult economicul. Și nu e economică decât în măsura în care planul economic răsfrânge și el criza sufletească, care e centrală momentului de azi al lumii. Și care se răsfrânge mai departe pe toate planurile vieții: cultural, social, politic, spiritual. Căci ceea ce se întâmplă azi pe tot globul dela Apus și până la Răsărit e manifestarea celei mai crunte anarhii sufletești pe care a încercat-o omenirea vreodată. Uitați-vă în America și'n Franța, în Germania și'n Rusia, în Italia și'n China. În fiecare parte veți găsi măcar unul din aceste simptome [illegible]: culturi fără limite, viață socială fără [illegible], [illegible] fără [illegible], spiritualitate fără Dumnezeu.

De ce a ajuns omenirea în starea aceasta [illegible]? Pentrucă s'a luat după Apuseni. Lumea toată, din America până în China, e [illegible] spiritul Apusenilor. Și Apusenii se trudesc de cinci sute de ani, dela Renaștere, să înlocuiască pe Dumnezeu prin Om. Aici e cheia de boltă pentru întreaga stare a lumii de azi. [illegible]

[illegible]

matica criză apuseană de azi, prezența lui Jacques Maritain, bunăoară? Înseamnă un semn, printre primele, al nevoii de întoarcere către Dumnezeu.

Dar că apariția lui Maritain e o apariție prea sfioasă și nu e deloc *reprezentativă* pentru starea Apusului și că trebuesc altfel de puteri, mult mai masive, mai complexe și mai reprezentative pentru stări de suflet adânci, ca să poată ridica înalt *în istorie* trăinicia unor noui valori de viață, aceasta e limpede.

Și atunci să căutăm unde pot să apară aceste puteri?

— La noi în țară. Ele au și apărut. Într'adevăr, pentru cine poate să vadă, manifestările colective actuale ale vieții românești, prezintă câteva semnificații extrem de revelatoare. Neamul nostru prezintă azi un fenomen unic: singura mișcare politică ce se realizează în Europa în ultimele sute de ani, *care stă sub semnul lui Dumnezeu*. Ce puteți spune de faptul că într'o Europă în care politicul e regizat de legile lui *politice*, bine deosebite, în Europa în care politica e a lui Napoleon, Bismark, Richelieu, Machiavelli, Gambetta, în Europa lui Mussolini, a lui Titulescu, a lui Hitler, a lui Daladier, a lui Lenin un om tânăr și aprig, cu priviri tari de vizionar, a spus că «politică fără credință în Dumnezeu nu există»? Vă dați seama ce înseamnă acest fapt de originalitate unică? El sfidează toate legile și chiar teoria «confuziei de planuri», la care s'au închinat toți politicianii, ca și gânditorii lumii de până acum, și proclamă, cu o impetuozitate dură, — ce poate părea barbară mentalității evoluate a contimporanilor, — că totuși planurile trebuesc din nou amestecate și politicul fecundat de spiritual. Și, totuși, gândul acesta care înfruntă toate legile, nu rămâne izolat, arbitrar, fantezist ci, — aici e măreția lui — rodește. Căci toată mișcarea politică ce îl urmează pe acest om, așa e structurată: după cum a gândit-o el.

Deci revenirea către Dumnezeu se petrece azi cu puteri adânci și cu mari resonanțe colective, numai în neamul românesc.

Și e explicabil. Căci această mișcare politică, stând prin însăși esența ei împotriva întregii mentalități actuale europene, actualizează în plin ev contimporan o valoare care e adânc a noastră, care e specific românească. Ea îl reactualizează în fața lumii, pe proporții cu mult mai mari astăzi, pe Ștefan cel Mare, acel care, în Europa lui Machiavel, a fost singurul prinț *creștin* în înțelesul adânc al cuvântului, — exact opus tipului de prinț machiavelic, — singurul prinț care l-a trăit cu adevărat pe Dumnezeu.

Vasăzică politica determinată *creștinește* e un fenomen românesc. Și acest fenomen a ajuns astăzi, la un relief maxim. Căci în năzuința de azi a tineretului românesc spre Dumnezeu, stă toată pilda lui Hristos. Tinerii năzuesc spre Dumnezeu prin mucenicie, pătimire și jertfă. Așa cum a arătat Hristos că se poate ajunge la Înviere, adică la Dumnezeu. Nici un tineret în lume n'a fost îndreptat pentru luptele și năzuințele lui, pe căi mai apropiate creștinismului. Nici un conducător de neamuri, din cei admirați azi, n'a spus și nici n'ar fi putut spune tinerilor pe cari îi comanda (și dacă le-ar fi spus, ar fi fost luat în râs și părăsit) cuvintele spuse de acel unic conducător de neam: «Cine renunță la mormânt, renunță la Înviere. Pentrucă, condiția Învierii stă în acceptarea prealabilă, nepovăitoare, senină, a durerilor și apăsării mormântului». Numai o căpetenie românească putea să spue cuvintele acestea și numai un tineret românesc putea să le accepte. Și tineretul italian și tineretul german, care e obiectiv, activist și dinamic, cum e toată firea apuseană de azi, ar fi râs la aceste cuvinte [illegible], în care stă [illegible] resemnare românească, acelaș fatalism al nostru. Dar în care, de fapt, stă înțelepciunea, [illegible] supunere la poruncile lui Dumnezeu, [illegible] aderență la taină, care a fost întotdeauna semnificativă pentru adâncimea sufletului românesc. Tocmai pentrucă sunt obiectivi, activiști și dinamici, Apusenii sunt superficiali, neancorați în Adevăr. Și sunt rătăciți și chinuiți cum îi vedem azi. Pe când noi Românii suntem niște oameni teribil de liniștiți, [illegible]

[illegible]

Puiu Gârcineanu

[illegible]

PREOTUL ION MOȚA

Dinlăuntru de închisoare am auzit de existența părintelui Moța. O gazetă ne aduse noutatea, că și el era închis, pentrucă avusese curajul să slujească, după datina creștină, un parastas pentru odihnirea unuia dintre căzuții în lupte, frate de credință cu fiul său și cu noi toți.

Nu știu de ce vestea m'a răscolit mai mult ca ori care alta. — Poate din cauza ciudățeniei destinului acestui om, prevestitor neschimbat a altor vremi care a înfundat de tânăr gherlele ungurești, pentru a avea de ele parte și la bătrânețe, în România Mare, mereu pentru aceiași vină: «Încrederea în reînvierea neamului».

Alții, cu mai mărunte merite decât ale lui, dar mai mlădioși în urmărirea intereselor personale, au ajuns de mult deputați dacă nu miniștri. El însă, a trăit mereu uitat, până acum vreun an (în toamnă), când cu ocazia sărbătoririi oficiale a breslei gazetarilor ardeleni, al cărei președinte sau vicepreședinte este, a fost decorat. Decorat, cu cea mai umilă dintre distincțiunile ce s'au împărțit cu acea ocazie, aceiași cu care fusese răsplătită și una dintre începătoarele scrisului ardelean.

*

De curând mi-a căzut în mâini o broșurică: «42 de ani de gazetărie», am citit-o și din ea vă povestesc. Părintele Moța, legat tot timpul cu patimă de începător și de apostol, aceleiași foi «Libertatea», i-a suflat duh și decenii de viață, prin întortochierile de lupte pe ori unde l'a purtat soarta. Orăștie — București — Moldova (sub ocupație) — America — iarăși București — Basarabia și din nou Orăștie, sunt locuri și tot atâtea popasuri de călător prigonit, dar nici odată obosit, care ori unde ajunge își desface bocceaua sufletului, moaie pana în călimări și încearcă să reconstruiască un sălaș «Libertății» lui (la propriu și figurat), aducând mereu și mai bogate servicii românismului, de cât toți politicienii prezumțioși la un loc!

Trei procese, trei arestări și o singură condamnare, mai importantă, a fost plata ungurească a dârjeniei lui: Toate însă, după legi și conform intereselor de stat maghiar «în dreaptă judecată».

In România noastră, însă, pentru a cărei mărire s'a trudit o viață, a îndurat noi arestări, de astă dată, ilegale și arbitrare, pentru crima de a fi: «tatăl fiului său»!

După însuși ale Sale, zise, părintele mai așteaptă — o a treia arestare, căci: «Să se împlinească dreaptă cumpănă între «atențiile» ce i-a dat stăpânirea ungurească și cea românească».

După patru ani de pribegie, încercarea de a repune în tipar «Libertatea» a dat greș. Multe se schimbaseră între timp, idealul căreia, ea, îi fusese închinată, era înfăptuit, România mare dăinuia. — Din vechiul regat se revărsa asupra Ardealului potopul de foi, care schimbau gusturile cititorilor, iar fraza cumpănită și așezată a bătrânului protopop, îndemnător la muncă rodnică și cinstită, nu mai găsea drum în sufletele celor înapoiați după anii de tranșee, biciuiți acum de vijelioasele patimi ale luptelor politice. La scăderea numărului de cititori s'au mai adăogat și importante pierderi bănești, suferite de bunul părinte prea încrezător în oameni și foaia și-a încetat apariția, pentru o vreme.

Dar după cum părintele Moța în neînduplecatul său optimism spune: «Sunt semne că vremuri «mai bune și pentru presa națio- «nală vor veni! Ba chiar că nu «mai sunt departe»!

«Mișcarea «de dreapta» care se «dezvoltă și se întărește atât de «îmbucurător în toată țara, ni-le «garantează. Corniștii pe pozițiile «cele mai expuse, vestind acele «vremuri, sunt legionarii de extre- «ma-dreaptă! Numai miopii și cei «ce fac politica strutului, nu văd «repeziciunea cu care acele vre- «muri vin, vremuri cari multe vor «schimba pe fața pământului și în «țara noastră!

«Le doresc cât mai curând sosite».

V. IONESCU

„ȘI DACĂ S'A FĂCUT DIMINEAȚA A STĂTUT IISUS LA ȚĂRMURI"

Ucenicii se'ntoarseră la mrejile lor, părăsite pe malul Tiberiadei.

Pe semne, că după atâta vreme, ei își uitaseră meșteșugul lor de năvodari.

Că întru acea noapte, n'au prins nimic.

Noapte de singurătate tristă. De veghe neliniștită. De trudă zadarnică.

Și iată, dacă s'a făcut dimineață, a stătut Iisus la țărmuri. Dar ucenicii nu știau că Domnul este. Că El le-a cerut de mâncare. Că El i-a sfătuit să arunce mrejele de partea cea dreaptă a corăbiei.

Numai după ce au văzut, că nu mai pot trage mreaja de mulțimea peștilor, ucenicul pe care-l iubiă Iisus i-a spus lui Petru: Domnul este.

De când lumea, ucenicii duc viață de așteptare, viață de suferință.

Muncesc fără preget. Întru așteptare și nădejde.

Fără Mântuitorul, însă, ei nu au parte nici de lumină, nici de rod.

Ostenesc în beznă și în zadar.

Dar Domnul îi pune numai la încercare. Îi lasă să sufere. Ca să vadă dacă își pierd nădejdea.

Îi face să străbată prin întunerecul nopții și mormântului, ca să-i vadă de sunt în stare să aștepte lumina și învierea.

Ferice de noi, în aceă dimineață când, vom vedeă pe Mântuitorul pe țărm, pe cel de aici și pe cel de dincolo.

*

Partea din dreapta e deapururi partea celor aleși. Aci, nu e cu putință ca mrejile să nu se umple. Pentrucă aci prisosește binecuvântarea Domnului.

La stânga — cade blestemul și se împarte osânda.

Ferice de lumea, care ascultând de poruncile Domnului își aruncă mrejele ei, de-adreptul, dea dreapta vieții. Ea scapă de prăpastiile de negură din stânga în care arde Satan ura și moartea.

*

Dar drumul spre țărm, lângă Domnul, e drum printre valuri și stânci. Drum eroic peste genuni. Drum suveran peste moarte. — Nu-l pot înfrunta decât cei ce poartă în sufletul lor o mare credință, o mare speranță și o mare iubire.

Când ai deslușit pe Mântuitorul pe țărm ai certitudinea că ajungi la port.

El stă drept, ca un far, care cheamă, care îndreaptă, care salvează.

Cine mai poate naufragia când lumina lui Hristos se proiectează departe, peste abisuri?

Dar la acest revărsat de zori, nu ajung decât cei ce-au conștiința, că fără Mântuitorul sunt mici și nevolnici, își caută în EL împlinirile vieții lor dinlăuntru.

Cei ce nu fug de răstignire și nu se sperie de mormânt.

Cei ce cred în înviere și de aceia înviează, când mor.

Pe Domnul îl vede, cine îl iubește. Și-l iubește cine are inimă curată.

*

Noi trăim, acum această minune. Mântuitorul este prezent, în aurora renașterii românești, în conștiința noastră.

Ceasul eforturilor sterile a trecut. Ne găsim, azi, pe un drum de transfigurare. De eroism misionar. De salvare.

Luminează-ne, Doamne, de pe țărmul tău, în lupta noastră cu valurile, cu vânturile și cu duhurile turbate!

Pr. GRIGORE CRISTESCU

CANONUL 11 AL SINODULUI VI ECUMENIC

«Niciunul din cei ce se numără în ieraticeasca tagmă, sau mirenii, să mănânce azimele cele dela Iudei; nici să se împrietenească cu aceștia, nici în boale să-i cheme, nici doftorii dela dânșii să primească; nici în băi, nicidecum, să se scalde împreună cu aceștia. Iară de s'ar apuca cineva a face una ca aceasta, de va fi cleric, să se caterisească, iară de va fi mirean, să se afurisească».

(PIDALION, Neamțul 1844, fila 155).

Despre viața noastră

Nu cred să fie — pentru noi, cei tineri, — o întrebare mai stăruitoare, azi, ca aceea a [illegible] vieții noastre. — Când începem noi, cu adevărat, să trăim? Când putem ști unde se sfârșește partea noastră? Astea mi se par mie cele două datorii ce ni le-am luat, dela început, asupra noastră și cari, fără îndoială, ne cer nespus de mult. Atât de mult, că numai prin ele noi ajungem să ne lămurim ce este al nostru și ce ne este dat să știm.

Dela început trebue să aflăm că, deocamdată, nu e cu putință să răspundem cu toții în acelaș fel. Dar asta nu înseamnă, de bună seamă, că nu ni-e dată o posibilitate de a *ajunge* acolo. Fiindcă sunt fapte date cari închid în miezul lor — mai presus de noi — taina trecerii noastre prin lume. O încercare de a desprinde înțelesul acestor fapte ne va putea arăta calea de urmat.

Lucrurile stau, după credința mea, astfel. Noi nu suntem stăpâni pe viața noastră și nu putem face cu ea ce vrem. Nu ne putem juca cu soarta noastră. Dar nu numai atât. Noi nu putem fi nici în afară de viață. Avem o cale anume — care, grea sau ușoară, trebue urmată până în ceasul din urmă. Așa a fost hotărât. — De aci credința că noi suntem *predestinați* pentru ceva. Asupra noastră zace o moștenire — de îndeplinit.

Noi începem să *fim* abia în momentul când pricepem că nu putem trăi singuri în lume. Când mărturisim *a crede*: în Dumnezeu și în rânduiala lumii sale. Când urmăm cuvântul Său. A fi, înseamnă recunoașterea acestei legături tainice a vieții tale cu însuși izvorul creației. Așadar credința în Dumnezeu în primul rând.

Pe Dumnezeu nu e cu putință însă a-l cunoaște singur. Nu ți-e dat ție a-l deslușí marginile. *Dumnezeu se desvălue prin neamul tău.* Deci numai prin mijlocul unei rânduieli care te cuprinde și care e mai presus de tine. Înțăles viața ta are numai atunci când e crescută din nădejdile și focul legăturii acesteia cu viața veșnică a neamului. Așadar credința în neamul tău și în veșnicia sa.

Să vedem, acum, ce ne arată aceste lucruri. Ne arată, mai întâi, *că fără credință omul nu are cuprins. Și apoi, că fără neam omul nu poate ajunge nicăieri.* Asta e întreaga condiție a vieții noastre.

Neamul nostru al Românilor, din grija lui Dumnezeu pe care o poartă față de rosturile creațiunii sale, își caută, azi, rădăcinile sale originale de viață, pentrucă printr'o întoarcere la ființa proprie să își îndeplinească însărcinarea ce i-a fost dată. Faptul este atât de cuprinzător încât toată viața noastră se așează alături. Știm noi să urmăm cu toții calea cea dreaptă? Iată întrebarea ultimă. — Din cele spuse mai înainte nu mai rămâne nici o îndoială că aci stă toată cheia vieții noastre, a tinerilor. A crede și a participa istoric la soarta neamului românesc. Vom putea înseamna ceva dacă renunțăm la bunurile noastre și dacă înfruntăm cu prețul vieții, cauza cea mare a neamului. Căci asta ne e soarta. De a fi purtătorii unui destin a neamului; de a purta pe umerii noștri nădejdile și eforturile momentului. Strădania noastră de a frământa tot ce avem mai bun pentru o cât mai luminoasă deslegare a neamului, este singura posibilitate de a avea un rost în lume și de a merge pe linia de forță a destinului.

Și să nu ne plângem de condiții prielnice. Fiindcă, de bine de rău, Dumnezeu nu ne-a uitat; chiar de că se pare câteodată că este altfel. [illegible]

[illegible]

TUDOR [illegible]

ISUS SANGERA, ISUS SURADE

A câta sărbătoare pascală, care-și tremură clopoțeii de floare peste crucile românești, peste așezările românești, o fi aceasta? A câta oare? Câte veleaturi de om s'or fi scurs decând Vlădicii, din Peri din Argeș, din Vad, din Inău, din Feleac, din Cetatea Albă, din Severin dorm cu toții în țărna românească și-l aud în fiecare primăvară pe Isus trecând cu pas de șoaptă peste țara lor creștină.

De mult li s'au făcut de zăpadă oasele, și lor și voevozilor care au făcut strajă crucii cu sabia și cu pecetia jertfei lor de sânge. Stropite cu isop, de mult li s'au făcut de zăpadă oasele și ard acum sfințite în adânc, sub lespezi și sub ierburi, cum ard comorile cu para mocnită și verde. Sunt atâtea veleaturi și ei tot mai păstoresc de-acolo!

Adânc, veacuri creștine au înverzit în banul de vamă din palma lor dreaptă culcată pe inimă. Sub ninsoarea anilor de-atunci evlavia și slava s'au topit laolaltă cu materia. Din piatra, din clisa, din lutul, din vegetalele și viețuitoarele pământului românesc svăcnește acea undă de omenie; învăluitoare pe care nu se poate să n'o simți oriunde.

Să ieșim afară din orașele de piatră, mai ales acum când s'au pornit zăpoarele primăverii, sus pe-o turlă din uriasa catedrală carpatină, la poala unei păduri, pe mal de mare sau în bărăganul răsturnat de pluguri și să punem urechea la pământ. Vom auzi răsuflarea lui Dumnezeu și vom simti cum trece prin carne această undă bună si caldă, în care ti se topeste inima si în care ti se pare că te împrăstii, te distrami ca intr'o mare împăcare cu tine.

Te nătrunde duhul crestin al Vlădicilor, al Voievozilor, si-al Tăranilor toriti în tărînă, cu tot cerul ochilor lor, pe sici pe aproape si pretutindeni.

Os peste podobii și podobii peste os s'au așternut până azi, cum s'aștern peste prunduri grădinile și peste grădini iarăși prundurile.

Și azi, din nou, îngenunche țăranii, în nopțile acestea de taină, în corăbiile tuturor bisericilor.

Pretutindeni, sus în Jeudul Maramureșului, în Secărimb, la Vidra, la Vatra Moldoviței, la Neamț, la Piscul Corbului, pe Valea Horincii în Covurlui, la Aciliu, la Buga, la Movilița, sus la Rarău, pretutindeni.

Noaptea va fi clară poate și adâncă și sus în tării se va aduna ca 'ntr'un chimval uriaș slava și șoapta înfiorată a satelor românești. Isus privește și surâde. Isus surâde și sue în pieptul acestei rugi și acestei slăvi a lor, ca la prora unei corăbii de har.

Doar noi cei plecați la oraș se pare că ne-am rupt din corul acesta uriaș.

Cine din cei ajunși în cetățile de piatră au mai simțit acea induioșare prelungă din sfânta Săptămână a Patimilor. N'am mai văzut demult, din vremea copilăriei, rămasă stingheră, cu ochi plini de lăimcie, intr'o răspântie de sat, n'am mai văzut deatunci «ochii plânși ai Maicei Domnului», acele mici flori vineții prevestind Patimile și nici gândăcelul de carmin pe care ne feream să-l călcăm și căruia-i spuneam cu sfântă sfintare «Paștile Domnului».

Câți din cei plecați au mai pășit în ritmul acela colectiv în care simți brațară de sprijin în dreapta și în stânga. Câți au mai îngenunchiat în boarea de tristețâ a Deniilor.

Câți au mai poposit în amurg la vadul unei troițe cu gândul la milioanele noastre de morți.

Nimeni din cei intrați pe porțile cetăților de piatră.

Au mai avut doar fugare întoarceri spre acea euharistie creștină. Căci nici unul nu s'a mai prăbușit cu îndurerare lângă Ușile Împărătești să se umilească, să lăcrămeze și să ceară iertare pentru păcatele cărnii lui. Nici unul n'a mai pus buzele pe împărtășanie și nu le-a mai deschis să mărturisească.

Cine a mai simțit taina acelei liniști întinse ca o oglindă de lac, liniștea Vinerii Mari în care s'aude cum tremură inima florilor, cum suspină brazdele sub apăsarea luminei și cum își sfâșie scutecul colțul grâului de primăvară, prevestind biruința lui Isus.

Cine și-a mai dat seamă, dintre cei căzuți pe piatră stearpă, în orașele înstreinate ale Țării că valul rotund al clopotelor din turnuri e acelaș val rotund rămas neschimbat, tot așa de cald, tot așa de unduitor ca cel din străfunduri de veac pe care l-au turnat Vlădicii, Norodul și Voievozii.

Am ieșit afară din matca neamului acesta, din orhestrația lui spirituală și ne-am refugiat în carne, în lut, în vremelnicie. Nu mai plutim în apele liniștitoare a legei românești și de aceia suntem speriați, copleșiți de moarte și nu mai găsim rosturile nicăeri.

Nu ne mai dăm seama că acest viscol de floare, de lumină crudă care irumpe în primăvara asta, această adâncime de cer care te copleșește cu nemărginirea neîncăpută de minte, nu e numai un joc al întâmplărei, o toană a materiei.

Această simfonie, această inviere, această ritmică năzuință către cer, până și-a puiului de piersic de pe geana unui deal, face parte din categoria nepipăibilului, din acea categorie de daturi în care intră și sufletul omenesc, pe care nimeni nu-l poate defini și nu-l poate cuprinde.

Nu ne mai dăm seama. Patimi mărunte legate de zăbărnicii au furat din drumul de lumină tocmai pe cei pe care neamul i-a săltat pe umeri ca să vadă cărarea de dincolo de zare, pe care i-a sorocit-o lui din veac Dumnezeu.

Ne-am rătăcit din nepăsare, din zavistie, din lene, din lene mai ales. Și Isus ne vede și sângeră. Sângeră și coboară.

*

Mâine însă desigur că va sui din nou.

S'aud legiunile întoarcerilor înapoi, în cadență, «la locul unde au fost jurămintele». S'aude svoană de muncă. Se cioplesc spânzurători pentru tâlhari. Se despică drumuri și se rostogolesc stânci pentru temelia unor așezări viitoare.

Tinerețea arde. Duhul ei de pară verde aleargă peste vârfuri de codri, aleargă și crește năprasnic, aleargă suind din nou în pieptul rugei ei la prora corăbiei de har, pe Isus.

Isus sue și surâde.

Iordache Nicoară

Florii

Țara verde,
ca o inimă haiducă de baladă,
și-a adus de peste Dunăre și mare
berzele — bucăți înalte de candoare —
și le leagănă pe harfe lungi de soare:
clopote de ghiață și zăpadă.

Râurile,
zimbri de argint,
se reped cu cornul înainte.
Crengile, 'n odăjdii noi de mărgărint,
scutură aiasmă pe morminte.
Și din adâncimi de oseminte
umbre albe,
flacări albe, se ridică:
dintr'un cneaz un zarzăr se aprinde,
sue — un piersic dintr'o mână de vlădică.

Peste umărul Floriilor, bălai,
dacii ară cerul limpezimii,
cu plăvanii, peste zare, până'n rai,
unde plâng pe trâmbiți serafimii...

Noaptea, sus, pe stele călătoare,
trec, călări, pandurii către Jii.
Luna iese 'n drum, la răgălii,
cu prăsele reci la cingătoare...

Vechi hotar de berze și răsură,
zac haiducii între vipere și broaște.
Cad luceferii: anafură de Paște,
Drumul robilor e cuminecătură.

Florile vin, mici, și se grijesc,
îngenunche prunii cosânzenii,
și, sub lespezi, basarabii se gătesc
să pornească, la biserică, la denii...

Numai tu, neam osârdit, dormi sub pecete,
într'o gropniță cu viermi și mucegai.
Doamne, doi arhangheli îi trimete,
să-i ridice piatra, pentru Rai!

RADU GYR

INVIEREA CULTURII NOASTRE

Am vorbit, în alte rânduri, cu prilejul sfintelor sărbători ale Paștilor, despre hrana sufletească pe care și-o află renașterea eroică națională, în comoara de har a sfintei Invieri. Am arătat cum Românul se bucură de Inviere deoarece vede în ea chezășia biruinței adevărului prin jertfa luptătorilor; cum el verifică, prin înțelesul Invierii, buna rânduire a spiritului național care se întemeiază pe credința în atotputernicia eroismului desinteresat. Românul se simte atât de apropiat sufletește de taina sfintei Invieri, deoarece el crede în atotputernicia suferinței personale, acceptate în toată plinătatea ei, ca mijloc de asigurare a victoriei noastre, a victoriei neamului românesc în duh și trup. El nici nu crede în vreun alt mijloc de a birui puterile răului, decât prin jertfă eroică, deoarece legionarul nu se crede mai presus de Dumnezeu. Iar dacă Dumnezeu-Mântuitorul nu a putut (ori nu a vrut), El însuși, să biruiască fără jertfă, Românul își dă seama că, în omenească noastră orânduire, biruința, neplătită cu suferințe, este imposibilă. Chiar dacă, prin absurd, ar fi posibilă, spiritului nostru i-ar repugna o asemenea biruință gratuită, care s'ar reduce la un fel de afacere lumească (legea efortului minim), la o trigere cu legile orânduite de Dumnezeu oamenilor, la o înstrăinare a noastră de Isus Christos, la o desolidarizare de suferința Lui. (Și a fost mare și cutremurătoare această suferință, atât de mare, atât de adâncă, încât chiar fiul lui Dumnezeu a fost clătinat din toate temeliile puterii Lui și, cu desnădejde, se plângea Tatălui Său: «Doamne, pentruce m'ai părăsit!»).

Dar, de rândul acesta, ne gândim la o altă înfățișare a așteptatei învieri românești: la **învierea culturii românești.**

Desigur biruința națională va aduce și această înviere: se lucrează la ea de pe acum, înlăuntrul sufletului nostru.

Ne gândim însă, de astădată, la învierea noastră culturală, în raport cu vechiul suflet românesc, al actualei societăți, iar nu în raport cu germenii cuprinși în esența sufletului nou.

Cum ar fi cu putință să ajungă actuala societate la o înviere, la o nouă clădire a culturii românești, când această societate nu suferă din pricina mediului cultural în care trăește. Ea se simte foarte bine în acest mediu, nu are măcar conștiința că acesta e străin de propriul nostru suflet. Nu cunoaște acest suflet propriu, ce a fost el odată, ce va trebui să fie mâine. Cum ar putea să se înnoiască sufletește o societate care e foarte mulțumită de ateismul (sau măcar de nepăsarea și desordinea morală) în care trăește, care se simte la ea acasă în miasma putregaiului moral, și care nu-și dă seama că e ruptă continuitatea sufletească dintre vechea cultură românească și actuala spiritualitate formată după tipare străine și masonice?

Iată, astfel, și în domeniul culturii, rămâne valabil înțelesul Sfintei Invieri: înălțarea în duh, biruința adevărului, nu sunt cu putință fără durere, fără suferință.

Iar lumea veche a zilelor de azi, **nu are nici o suferință sufletească,** *instrăinarea culturală nu-i tulbură nici o sensibilitate, desagregarea morală nu-i determină nici un sbucium, nici o revoltă. Ea nu suferă, ea nu tresare și nu se revoltă, deoarece n'are putința de a-și da seama de starea în care se află; ea nu posedă un al doilea termen de comparație, spre a vedea contrastul: ea nu are conștiința unei existențe culturale proprii, românești, ea nu are cunoștință despre cultura noastră proprie care a existat odată și va trebui să fie reînviată mâine.*

Invierea culturii românești! Ea nu e posibilă decât prin realizarea unei conștiințe (ori a unei cunoștințe intuitive) asupra propriei noastre decăderi. Și, astfel, prin suferința noastră, prin conflictul cu actuala «cultură», prin jertfe și lupte (chiar dacă acestea n'ar consista decât în sbuciumul sufletesc

(Continuare în pag. 4-a)

Inainte de prăvălirea pietrei

«Pipăind pecețile întregi Hristoase, ai înviat din mormânt»
(Canonul Invierii).

«N'au simțit când ai înviat, ostașii cei ce Te-au strajuit»
(Octoih, Laude glas 5, stih 1).

Umilită, creștinătatea ortodoxă prăznuește astăzi omorîrea morții, sfărâmarea iadului și începătura vieții veșnice și sălțând, cu glas de bucurie, laudă pe **Pricinuitorul**. Astăzi îngerii și oamenii proamăresc scularea cea de a treia zi, prin care s'au luminat marginile lumii, s'a deslegat oprirea lemnului neascultării și legăturile morții s'au rupt. Astăzi mormântul Domnului, izvorul învierii noastre, ca un mai înfrumusețat decât Raiul cu adevărat și decât toată cămara împărătească mai luminat, s'a arătat. Astăzi mironosițele femei, stând lângă mormânt, auzit-au dela înger: Pre cela ce este întru lumina cea pururea fitoare, cu morții ce-l căutați ca pre un mort? Nu este aicea. S'a sculat precum a zis...

Iar minunea învierii Domnului, arvuna învierii noastre, așa a fost:

In anul 30 d. H. (783 a. u. c.) în ziua de 16 Nisan, care coincide cu 9 Aprilie al calendarului Iulian, pecetluit fiind mormântul, de cei fără-de-lege și ostașii strajuindu-l; după miezul nopții, a înviat Domnul, ca un atotputernic. **Piatra de pe intrarea mormântului nu s'a prăvălit, pecețile au rămas nevătămate și strajarii lui Pilat n'au simțit când a înviat. După ce a înviat Domnul, a venit îngerul Său și a prăvălit piatra dupe mormânt.** Atunci s'au spăimântat ostașii.

Imnografia noastră bisericească (în cea mai mare parte rămasă de la **Sf. Ioan Damaschin**), mărturisește la tot pasul măreția actului învierii. Așa:

Stihira II, pesana 6, a Canonului Invierii, spune: «**Pășind pecețile întregi Hristoase, ai înviat din mormânt. Cela ce n'ai stricat chvile Fecioarei întru a Ta naștere**».

Stihira I, Laude, glas. 5: «**Pecetluit fiind mormântul de cei fără-de-lege, au ieșit din mormânt precum Te-ai născut din Născătoarea de Dumnezeu; n'au cunoscut cum Te-ai întrupat, îngerii Tăi cei fără de trup; n'au simțit când ai înviat ostașii cei ce Te-au strajuit**».

Stihira I Laude Dum. Tomii, de asemenea: «**Precum după înfricoșata scularea Ta cea din mormânt pecețile mormântului nu le-ai stricat, așa, ușile fiind încuiate, ai intrat la prea slăviții Tăi apostoli**».

Chipul Invierii Domnului stă în strânsă legătură cu explicația intrării prin ușile încuiate și cu minunea nașterii ce păstrează fecioria Maicii.

Eu și logic să se petrească lucrurile astfel: avea oare Mântuitorul nevoe de prăvălirea pietrii ca să poată ieși din mormânt? El, a doua Față a Dumnezeirii, să fi fost împiedecat de greutatea unei pietre și de pecețile ei? Ora mai de seamă minune a Sf. trebuia să se înfăptuească și în chipul cel mai minunat.

Dar atunci, pentru ce a mai venit îngerul să prăvălească piatra?

Ca ostașii și femeile să vadă că Mântuitorul a ieșit din mormânt și văzând să creadă că a înviat Domnul, sfărâmând moartea.

Dar Evanghelia ce spune despre această minune? Noul Testament nu ne dă nicio lămurire **asupra** chipului cum a înviat Domnul. Sfinții Evangheliști: **Marcu, Luca și Ioan**, ne înfățișează un moment ulterior celui al ieșirii din groapă: nu ne vorbesc de strajari și de cutremur nici de modul în care a fost prăvălită piatra și mai ales de **scopul acestei prăvăliri**. Numai în **Mateiu** avem un loc foarte prețios, din care reiese cum a fost învierea Domnului.

Din amănunțita descriere a celor întâmplate într'un moment dat; mai exact: **din ce nu spune că s'a întâmplat în acel moment, Sf. Mateiu ne face să** înțelegem cum a fost învierea.

El ne relatează că, făcându-se cutremur mare, îngerul Domnului, pogorându-se din cer și venind, a prăvălit piatra de pe ușa mormântului și a șezut pe ea. Privirea lui era ca fulgerul și îmbrăcămintea lui albă ca zăpada. **Și de frica lui s'au cutremurat cei ce păzeau** și s'au făcut ca niște morți. Și îngerul a zis femeilor: nu vă temeți; știu că pe Iisus cel răstignit căutați: nu este aicea, **s'a sculat**, precum a zis (Matei XXVIII—6).

Constatăm că Sf. Mateiu, care descrie cu atâta lux de amănunte cele ce se petrec în acel moment, n'are nici un cuvânt pentru a arăta tocmai ce era mai de preț: biruitoarea ieșire a Domnului din groapă. **El nu afirmă că în acel moment Domnul iese din mormânt**, ci spune numai că îngerul, după ce prăvălește piatra și se așează pe ea, zice femeilor: nu este aicea, **s'a sculat**, precum a zis. Lipsa oricărei atestări despre ieșirea Domnului din mormânt în acel moment, precum și întrebuințarea acelui «s'a sculat» ne dau dreptul să credem că Domnul n'a înviat în clipa în care îngerul prăvălește piatra. Și dacă n'a înviat în clipa aceea, urmează că:

a) **A înviat pe când piatra era încă pe ușa mormântului** (fiindcă, la prăvălirea ei mormântul era gol).

b) Inviind înainte de prăvălirea pietrii, **ostașii nu L-au văzut ieșind din groapă** (fiindcă ei se spăimântă când îngerul prăvălește piatra). Mărturiile evanghelistului deci, sunt în perfectă concordanță cu cele ale **imnografiei**.

*

Impotriva acestei explicații s'ar părea însă, că stă dărâ **iconografia**.

Intr'adevăr, chipul în care, pretutindeni, este redată scena invierii, pare că dominte imnografia și Scriptura. In acelaș tablou, putem vedea pe îngerul prăvălind piatra, Mântuitorul ieșind din groapă, ostașii căzuți la pământ, femeile venind cu miruri și, în fund, revărsatul zorilor — apoi a prețiza timpul.

Vom spune, în treacăt, că acest fel de a reprezenta învierea Domnului aparține vremurilor noui. Vechile icoane ne înfățișează mormântul cu piatra prăvălită, dar **fără prezența Mântuitorului**. Dar să admitem că actualul mod de înfățișare a actului învierii și-ar avea obârșia chiar în vremurile catacombelor. Care este însă greutatea mărturiei unei icoane? Putem face apel la iconografie pentru explicații de asemenea natură? Nu. Rostul icoanei e altul: ea nu e ținută să ne redea exact cele întâmplate. Un exemplu:

In tabloul ce reprezintă Adormirea Maicii Domnului, printre «apostolii dela margini» adunați în jurul Maicii Sfinte, în satul Ghetsimani, vedem adesea pe doi din ei îmbrăcați cu mitră, vestminte și cârjă ce nu se deosibesc, întru nimic, de cele ale arhiereilor din vremea zugrăvirii tablourlui. Putem oare afirma că ierhovnicii apostolilor aveau asemenea podoabe? Aci pictorul, pentru a înlesni înțelegerea lucrurilor, a transpus în atmosfera vremii o întâmplare din veacul apostolic. Grija de instructiv o putem vedea pretutindeni.

Icoana ,apoi ,nu ne poate reda momentele unei acțiuni în desfășurarea lor **succesivă**. In acelaș cadru ea ni le prezintă pe toate, ca și cum s'ar fi petrecut **simultan**.

In cazul nostru: avem și prăvălirea pietrii și ieșirea Domnului. Care a avut loc mai întâiu? Icoana nu poate răspunde. Răspunde **imnografia**, lasă să se înțeleagă **Evanghelia**. Domnul a ieșit din mormânt, păzind pecețile întregi, ca să se vadă mărirea Lui; apoi îngerul a prăvălit piatra, ca să arate că un mormânt nu poate încăpea pe Cel neîncăput.

RAFAIL MONAHUL

«Pentru binele pe care l-ai făcut, Hristoase, neamului jidovesc, te-au osândit să te răstignești, udându-te cu oțet și cu fiere.

Ci le dă lor, Doamne, după faptele lor!».

(La slujba Sfintelor Patimi)

*

«Nici pământul, că s'a cutremurat, nici pietrele, că s'au despicat, n'au plecat pe Jidovi; nici catapeteazma bisericii, nici învierea morților. Ci le dă lor Doamne după faptele lor!».

(La slujba Sfintelor Patimi).

*

«N'au fost îndestulate, Hristoase, neamurile jidovești cu răstignirea, ci mai cântem cu cântecele lor adăugându-și batjocură și hulă. Ci le dă lor, Doamne, după faptele lor!».

(La slujba Sfintelor patimi).

La vecernia Paștilor

Trecut-a umbra legei, și Darul au venit, că precum rugul n'a ars fiind aprins, așă Fecioară ai născut, și Fecioară ai rămas. In locul Stâlpului celui de foc, au răsărit Soarele dreptății, în locul lui Moisi Hristos, mântuirea sufletelor noastre.

Din cântările Paștilor

Doamne, pecetluit fiind mormântul de **cei** fărădelege, ieșit-ai din mormânt, precum te-ai născut din Născătoarea de Dumnezeu; n'au cunoscut cum te-ai întrupat Ingerii tăi cei fără de trup, n'au simțit când ai înviat ostașii cei ce te-au strejuit. Că amândouă s'au pecetluit de către cei ce ispiteau, și s'au arătat minunile celor ce se închină cu credință Tainei. Pentru aceasta celor ce o lăudăm, dă-ne bucurie și mare milă.

Din Canonul Invierii

Venit-au mai nainte de dimineață cele ce au fost cu Maria, și af'ând piatra răsturnată de pre mormânt, auzit-au de la înger: Pre cela ce este întru lumina cea pururea fitoare, pentru ce-l căutați cu morții ca pre un om? Vedeți înfășurăturile cele de îngropare, alergați și propoveduiți lumei, că s'au sculat Domnul, omorând moartea, că este Fiul lui Dumnezeu, cel ce au mântuit neamul omenesc.

Luminânda Invierii

Cu trupul adormind ca un muritor, Impărate și Doamne, a treia zi ai înviat, pre Adam din stricăciune ridicând și moartea pierzând Paștile nestricăciunei ,lumii de mântuire.

Ești român, sau evreu, sau german, dacă ești fructul unei istorii. Fructul firesc și normal. Căci, ca în orice proces de viață, se pot ivi și aberațiuni, congenitale sau altfel. Actul de conștiință, prin care să te recunoști a fi membru al unei comunități spirituale — expresiune a unei aceleași istorii — poate cel mult adânga la românitatea ta, și încă numai la intensitatea și precizăunea acestei românități. Poți fi însă foarte român, și fără a-ți da seamă de asta. In același fel în care un stejar e stejar... fără să o știe. Prin urmare: ești român, sau evreu sau grec, nu printr'o mărturisire de credință, ci prin vehicularea unei istorii; calitatea aceasta nefiind — încă odată — un act individual de voință, ci o stare naturală.

NAE IONESCU

Cuvânt de învățătură

De este cineva binecredincios și iubitor de Dumnezeu, să se îndulcească de acest Praznic bun și luminat. De este cineva slugă înțeleaptă, să intre bucurându-se întru bucuria Domnului său. De s'a ostenit cineva postindu-se, să-și ia acum dinarul. De a lucrat cineva din ceasul cel dintâiu, să-și ia astăzi dreapta plată. De a venit cineva după ceasul al treilea, mulțămind să prăznuiască. De a ajuns cineva după ceasul al șaseleea, nimic să nu se îndoiască, că de nimic nu se va păgubi. De a întârziat cineva până în ceasul al nouăleea, să se apropie, nimic îndoindu-se. De a ajuns cineva numai în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă că s'a zăbovit, că mărinimos fiind stăpânul, primește pre cel de pre urmă, ca și pre cel dintâiu; odihnește pre cel dela al unsprezecelea ceas, ca și pre cel ce a lucrat din ceasul cel dintâiu; și pre cel de pre urmă mângâie, și aceluia plătește și acestuia dăruește; și faptele primește, și cu voința sa împacă, și lucrul cinstește, și socotiala o laudă. Pentru aceasta intrați toți întru bucuria Domnului nostru. Și cei dintâiu și cei de al doilea luați plata. Bogații și săracii împreună dănuiți. Cei ce n'ați înfrânat și cei leneși, cinstiți ziua; cei ce ați postit și cei ce n'ați postit, veseliți-vă astăzi. Masa este plină, ospătați-vă toți. Vițelul este mult, nimenea să nu iasă flămând. Toți vă îndulciți de ospățul credinței; toți luați bogăția bunătății. Nimenea să nu plângă pentru sărăcie, că s'a arătat Impărăția cea pentru toți. Nimenea să nu se tângnească pentru păcate, că iertare din mormânt a răsărit. Nimenea să nu se teamă de moarte, că ne-au slobozit pre noi moartea Mântuitorului. Stinsu-o-au pre dânsa cela ce au fost ținut de aceea. Prădat-au iadul, cela ce s'au pogorît în iad. Amărîtu-l-au pre el, fiindcă a gustat trupul lui. Și aceasta mai nainte apucând Isaia a strigat: Iadul, zice, s'a amărît, întâmpinându-te pre tine jos; s'a amărît, că s'a stricat, s'a amărît că s'a batjocorit; s'a amărît, că s'a omorît, s'a amărît, că s-a surpat; s'a amărît că s'a legat. A luat trup și de Dumnezeu s'a lovit. A luat pământ și s'a întâmpinat cu cerul. A luat ce a văzut, și a căzut întru ce n'a văzut. Unde-ți este moarte bolnăvul. Unde-ți este iadule biruința? Sculatu-s'au Hristos, și tu te-ai surpat. Sculatu-s'au Hristos, și au căzut dracii. Inviatau Hristos și se bucură Inger. Inviat-au Hristos, și viața, viețuește. Inviat-au Hristos, și nici un mort nu este în groapă. Că Hristos sculându-se din morți, începătura celor adormiți s'au făcut. Acelui este slava și stăpânirea, în veci veciilor, Amin.

ADEVARATA JERTFA

Este puțin îndoelnic faptul jertfei în sine.

Pentrucă după jertfă n'ar mai urma nimic. Ar fi momentul final, colectiv sau individual. Momentul de supreemă abdicare dela existența ta. Dar nu și dela ființa ta. Abdicare pentru pregătirea împărtășanei.

Dealtmintreli imperativul nostru ar trebui să fie imperativul jertfei. Adică: să ne supunem până la transcenderea timpului prezent nouă.

Deaceea nu poate fi vorba de o valoare principală și teoretică a jertfei.

*

După jertfă urmează o altă jertfă. O inepuizabilă putere inițiată de o realitate.

Jertfa nu o începem noi, nu o sfârșim noi. Jertfa a pornit patimilor lui Isus și se va sfârși la sfârșitul veacurilor. O vom sfârși cu toți. Numai astfel ne vom putea mântui. Jertfindu-ne toți pentru unul. Atunci va începe o nouă viață. Și vom trăi cu toți semnul crucii. Acela este semnul singur al jertfei. Nu întrucât crucea este jertfă. Crucea s'a jertfit prin Invierea Domnului. Prin deschiderea mormântului. Prin faptul dimineții.

Crucea, nu este, nu poate fi — simbol.

Simbol poate fi împreunarea zilei cu noaptea — și a nopții cu dimineața. Dimineața se sfârșește totul. Nu începe totul. Dimineața este epuizarea forțelor unei zile.

*

După sfârșitul fiecăruia urmează definirea celor ce trebue să fie. Atunci recunoaștem fața din lăuntru a cerului, și tăgada bucuriei.

*

Jertfa este biruirea noastră pe moarte. Este adevărirea participării noastre prin ființă la ființa lui Hristos. Ne jertfim atunci când ne salvăm din Cosmos. Atunci când ne constrângem drumurile.

Ne jertfim primind plinătatea darurilor din care ne-am născut.

Gabriel Bălinescu

INVIEREA
cultarii noastre

(urmare din pag. III-a)

din care s'ar naște noile valori culturale, autentic românești, noile rânduieli morale, creștinești) se va ajunge la o nouă cultură, la o adevărată cultură, prin care oamenii, ei fie integrați în sufletul neamului și în comunitatea creștină a lui Dumnezeu.

Iar nu să rătăcească, ca cum fac azi, pe căile care le îndrăcesc sufletele de neam și, astfel, le sterilizează, atât pentru realizările pământești cât și pentru cele cu care ar trebui să se înfățișeze în fața lui Dumnezeu.

ION I. MOTA

Tipografia «BUCOVINA» I. E. Torouțiu, str. Gr. Alexandrescu No. 4, București.